

Календар знаменних і пам'ятних дат (The Calendar of Significant and Memorable dates – March – 2026)

Березень

1 березня – Всесвітній день дитячого телебачення та радіомовлення (World Children`s Day of Broadcasting)

Це одне з найбільш світлих і добрих свят започатковане у квітні 1994 року в Канні Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ). Із 2009 року *відзначається щороку першої неділі березня*. Усі провідні телерадіокомпанії світу в цей день наповнюють свої ефіри програмами, кінофільмами, мультфільмами для дітей, надають їм можливість спробувати себе в ролі працівників ТБ чи радіоведучих. **Мета проведення – привернути увагу суспільства до порушення прав дитини**. У цей день дівчатка й хлопчики, які в майбутньому мріють про роботу в ЗМІ, можуть спробувати себе в ролі операторів і монтажерів, ведучих і дикторів, репортерів, розповісти всім про свої мрії та плани.

Також цей день вважається професійним святом людей, які створюють контент для дітей цікавим і пізнавальним. Телеканали Польської Республіки TVP і TVP ABC адаптували казки та дитячі програми українською мовою для нашої малечі, німецький телеканал ARD створив для дітей з України інтернет-сторінку з передачами й мультиками українською мовою, чеський телеканал TV Nova транслює дитячу програму PlusPlus. Українські дитячі телеканали «ПлюсПлюс» і «Піксель» через додаток «Дія» можна переглядати в будь-якому куточку світу, а Національна суспільна телерадіокомпанія України запустила на своєму сайті аудіоказки українською у виконанні відомих особистостей.

1 березня – Всесвітній день цивільної оборони (World Civil Defence Day)

Відзначається щорічно 1 березня. Оголошений за ініціативи Генеральної Асамблеї Міжнародної організації цивільної оборони в 1990 році. Саме 1 березня 1972 року набрав чинності статут МОЦО, який ухвалили 18 держав. **Мета проведення** – сприяти обізнаності суспільства про важливість цивільної оборони, готовності населення до правильного поведіння під час надзвичайних ситуацій; підняття престижу національних рятувальних служб, а також висловлення подяки працівникам служб, які захищають нас від лихих і надзвичайних ситуацій.

День цивільної оборони в Україні в умовах воєнного стану є важливою подією, що висвітлює значущість системи цивільного захисту для безпеки держави та кожного громадянина, оскільки від російської агресії часто страждає мирне населення. **У цей день проводяться заходи із вшанування пам'яті рятувальників, які загинули під час виконання службових обов'язків.**

1 березня – Всесвітній день імунітету (Міжнародна назва: World Immunity Day)

Відзначається за ініціативи Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я (ВООЗ) з 2002 року. Імунна система людини відповідає за заміну трансформованих або пошкоджених клітин різних органів тіла й захист від проникнення різного роду чужорідних агентів. **Мета** – підвищити обізнаність населення про важливість

імунної системи, її роль у захисті організму від різноманітних хвороб, нагадати, що її треба зміцнювати постійно. Для цього необхідні вітаміни та мікроелементи, недолік яких можна компенсувати мультівітамінними комплексами, але в цілому краще отримувати вітаміни та мікроелементи природним шляхом. Тренування терморегуляторних процесів організму найсприятливішим чином позначається на стані імунної системи, оскільки стимулює вироблення антитіл, здатних протистояти бактеріям і вірусам. ***Рухова активність і спорт також сприятливо позначаються на нашому імунітеті. А нестача сну впливає на організм так само, як стрес, тому може підірвати імунну систему.***

2 березня – Всесвітній день психічного здоров'я підлітків (*World Teen Mental Wellness Day*)

Нове свято, що з'явилося у 2020 році за ініціативи американського бренду молодіжного одягу Hollister. Проект, створений цією Компанією, полягає в допомозі різноманітним організаціям, діяльність яких пов'язана з психічною рівновагою підлітків. Ініціативу підтримала Міжнародна асоціація із запобігання самогубствам (IASP) і підтримується в усьому світі. Учені довели, що сучасне покоління тинейджерів має найгірше психічне здоров'я, проте частина підлітків намагається вести здоровий спосіб життя.

Для сучасних українських підлітків тема психічного здоров'я найбільше пов'язана з травмами, що спричинила війна. Це обов'язково мають урахувати дорослі, які знаходяться поруч із ними. ***Мета проведення Всесвітнього дня*** – підвищення обізнаності тинейджерів щодо психічного добробуту й подолання невпевненості в собі за допомогою спілкування з іншими, спорту, музики, танців. ***Відзначається щороку 2 березня.***

3 березня – Всесвітній день письменника (Міжнародна назва: *World Writers Day*)

У всіх країнах світу щороку 3 березня відзначається професійне свято літераторів, що є символом визнання заслуг авторів, поетів і журналістів у розвитку суспільства. 12 – 18 січня 1986 року на 48 Міжнародному конгресі учасники ПЕН-клубу (*назва організації – аббревіатура: Poets – поети, Essayists – есеїсти, Novelists – новелісти*) прийняли рішення оголосити 3 березня ***Всесвітнім днем миру для письменника***. Сьогодні у світі налічується більше 200 тисяч професійних письменників, які пишуть більше ніж 150 мовами. Також це професійне свято редакторів, коректорів, критиків, культурологів, журналістів, істориків, інших майстрів слова, викладачів і студентів, усіх випускників філологічних факультетів закладів вищої освіти, шанувальників книги, усіх причетних до художнього слова. ***Мета Всесвітнього дня письменника*** – вшанувати літературних діячів, які проявили себе у справі захисту миру, відіграють ключову роль у формуванні світогляду, культурних цінностей та національної свідомості.

3 березня – Всесвітній день дикої природи (*World Wildlife Day*)

Науковці занепокоєні різким скороченням популяцій диких тварин, тому з ***метою підвищення обізнаності про дику фауну та флору світу*** Генеральна

Асамблея ООН на 68 сесії (20 грудня 2013 року № 68/205) проголосила 3 березня Всесвітнім днем дикої природи. Саме в цей день в 1973 році була прийнята Конвенція СІТЕС, що забороняла нелегальну торгівлю дикими тваринами, яким загрожує повне знищення, серед них: леопарди, амурські тигри, сніговий барс, білий кит, деякі види риб, які перебувають на межі зникнення. **Всесвітній день дикої природи нагадує про важливість збереження унікального біорізноманіття.**

5 березня – Міжнародний день інформування про роззброєння та нерозповсюдження зброї

(International Day for Disarmament and Non-Proliferation Awareness)

Цей важливий день був проголошений Генеральною Асамблеєю ООН у грудні 2022 року (резолюція A/RES/77/51). **Мета** – привернути увагу громадськості до загроз, що створює зброя масового ураження (ядерна, хімічна, біологічна), а також до небезпеки розповсюдження стрілецької зброї та легкого озброєння. За допомогою кампаній, освітніх ініціатив і дипломатичних зусиль закликають окремих осіб, уряди й організації зробити пріоритетом роззброєння як засіб сприяння миру та безпеці для майбутніх поколінь.

5 березня – Всесвітній день енергоефективності (*World Energy Efficiency Day*)

Уперше ідея запровадити Всесвітній день енергоефективності з'явилась у 1998 році під час Міжнародної конференції з енергоефективності, що відбулась у Відні (Австрія). **Мета проведення:** інформувати населення про важливість заощадження енергії та раціонального використання енергоносіїв, а також привернути увагу громадськості до необхідності активних дій з ефективногоощадного споживання енергії задля пом'якшення глобальної зміни клімату, що загрожує життю на нашій планеті.

Ці заходи в першій декаді місяця традиційно проводяться щорічно, оскільки проблеми, пов'язані з використанням енергії, набувають усе більшої актуальності. Енергозбереження стосується організаційних, правових, виробничих, наукових, економічних, технічних, а також інших напрямів. Заощаджені на енергозбереженні кошти рекомендується спрямувати на соціальний розвиток, охорону природи, розвиток інфраструктури тощо. **Всесвітній день енергоефективності – це нагадування про відповідальність перед майбутніми поколіннями.**

6 березня – 125 років від дня народження Наума Ілліча Ахієзера (1901 – 1980), видатного українського математика, організатора науки

Наум Ахієзер відомий як талановитий педагог, громадський діяч, член-кореспондент Всеукраїнської академії наук (Національна академія наук України), корифей класичного математичного аналізу, **організатор** математичних досліджень у Східній Україні, **наукового й освітнього центру в Харкові, один із засновників Харківського фізико-математичного ліцею № 27.** Викладав у Київському інституті народної освіти та в інших закладах вищої освіти Києва й Ніжина математику й аеродинаміку, завідував кафедрою теорії функцій, одночасно був директором Інституту математики при **Харківському державному університеті,** за

сумісництвом завідував кафедрою математики і теорії аеродинаміки *Харківського авіаційного інституту*. У 1947 – 1955 роках – завідувач кафедри математичної фізики *Харківського політехнічного інституту*, з 1963 року – завідувач відділу Фізико-технічного інституту низьких температур. Всесвітньо відомими є монографії та підручники вченого з теорії функцій комплексної змінної, функціонального аналізу, теорії інтегральних рівнянь. Від 1947 року він *очолював Харківське математичне товариство*, редагував його журнал.

Ушанування пам'яті: за ініціативою професора Михайла Бріна (Університет Меріленду, США) у 2005 році в *Харкові* було засновано *Фонд імені Наума Ілліча Ахієзера* для підтримки перспективних молодих математиків;

24 травня 2018 року в *Харкові*, на будинку по вулиці Багалія, 17, урочисто відкрили меморіальну дошку одному з найвідоміших харківських математиків Науму Іллічу Ахієзеру.

7 березня – 170 років від дня народження Порфирія Денисовича Мартиновича (1856 – 1933), українського живописця, фольклориста, етнографа, одного з організаторів Берестинського краєзнавчого музею ім. П. Д. Мартиновича Харківської області

Порфирій Мартинович родом із Харківщини (народився в Костянтиноградському повіті Полтавської губернії, тепер Берестинський район Харківської області), *навчався у Першій харківській класичній гімназії, Харківській прогімназії* (Третя харківська гімназія), Костянтиноградському повітовому (уїзному) училищі.

Багато мандрував селами та містечками Полтавщини, Харківщини, Чернігівщини, збирав унікальні етнографічні матеріали, невтомно замальовував типи традиційного українського побуту, створював портрети, картини, ескізи. *До золотого фонду українського та світового мистецтва входять десятки унікальних робіт визначного художника*. Серед них: «Кобзар Іван Кравченко (Крюковський)» (1876), «Оксана Бурштримиха» (1875), «Петро Тарасенко» (1875), «Кобзар Тихон Магадин із села Бубни» (1876), «Кобзар Хведір Гриценко (Холодний)» (1875), «Чумак Мигаль з Вереміївки» (1880), «Голова дівчини» (1877); ілюстрації до народних пісень, до думи «Про трьох братів Озівських» (1876), до «Енеїди» (1873 – 1874) Івана Котляревського.

У 1922 році український вчений Порфирій Мартинович заснував у місті Краснограді (сучасна назва – Берестин) краєзнавчий музей, який зараз носить його ім'я. Художня спадщина видатного митця зберігається в Національному художньому музеї (Київ), у Дніпровському, Сумському, Харківському художніх музеях.

У 1932 році Порфирій Мартинович весь свій гонорар роздав помираючим односельчанам – вирішив поділити трагічну долю своїх земляків. Помер видатний художник у рідній хаті від голоду 15 грудня 1933 року.

8 березня – Міжнародний жіночий день (*International Women`s Day*)

Повна назва цього дня – **Міжнародний день боротьби за права жінок**

і міжнародний мир. Ця визначна дата, що відзначається щорічно, покликана оцінити досягнення жінок у різних сферах людської діяльності, зокрема культурній, політичній, соціально-економічній. Генеральна Асамблея ООН запропонувала (резолуція від 16.12.1977 № A/RES/32/142) всім зацікавленим державам безпосередньо використовувати день 8 березня для популяризації та реалізації рівноправності жінок. *Міжнародний жіночий день є закликом до гендерної рівності у світі, вільному від упереджень, стереотипів і дискримінації.*

9 березня – 140 років від дня народження Георгія Івановича Нарбута (1886 – 1920), українського художника- графіка, ілюстратора

Георгій Нарбут відомий як видатний геральдист, один із творців української національної школи графічного дизайну, один із перших дослідників української художньої старовини, засновник і ректор Української академії мистецтв, фундатор українського книжкового мистецтва – системи комплексного оформлення книг і нового шрифту, автор перших українських державних знаків (банкнот і поштових марок) і проекту герба Української держави. *Оформив ілюстраціями книги «Герби гетьманів Малоросії», «Давня архітектура Галичини», «Старовинні садиби Харківської губернії», «Енеїда» Івана Котляревського.* Також він є автором двох версій «Української абетки», ескізів для обкладинок і оформлення журналів «Мистецтво», «Наше минуле», силуетних портретів, заставок, емблем тощо.

Творча спадщина Георгія Нарбута стала фундаментом, на якому будувалося українське графічне мистецтво ХХ століття, а його естетичні принципи продовжують надихати сучасних дизайнерів і графіків, які шукають шляхи поєднання національної ідентичності з універсальною мистецькою мовою. Але, на жаль, книжки, які він оформив, видання з репродукціями його друкованих і невиданих творів є бібліографічною рідкістю.

10 березня – День Державного Гімну України

Свято було затверджене Кабінетом Міністрів України 7 грудня 2021 року. Державний Гімн України – один із головних державних символів України поряд із Державним Прапором України і Державним Гербом України. Офіційно музичну редакцію його прийнято Верховною Радою України 15 січня 1992 року, а текст затверджено Законом України «Про Державний Гімн України» 6 березня 2003 року. Дата святкування 10 березня – це день, у який уперше прозвучав твір композитора Михайла Вербицького на слова поета Павла Чубинського «Ще не вмерла Україна» в 1865 році в Перемишлі (Польща). Саме ним завершили концерт, присвячений Дню пам'яті Тараса Шевченка. Оригінал тексту та музики, які написані рукою авторів, зберігаються в науковій бібліотеці імені Василя Стефаника у Львові.

Сьогодні, коли українці ціною власних життів виборюють самобутність і волю нашої держави, Гімн України звучить особливо символічно. Слова його стверджують, що жоден ворог не зможе зламати наш дух, знищити наш народ і нашу країну, бо ми всі єдині. Він єднає серця українців, де б вони не були.

14 березня – Міжнародний день боротьби проти гребель (International Day of Action Against Dams)

або Міжнародний день річок (*International Day of Action for Rivers*)

Проведення цього дня започаткувала американська громадська організація «Міжнародна мережа річок» у березні 1997 року. На початку антигребельного світового руху в цей день у 1998 році пройшло понад 50 акцій протесту в більше ніж 20 країнах світу, які підтримали рух проти гребель. Більше 10 000 людей вийшли на демонстрації, стали учасниками кампаній відправлення листів протесту, узяли участь в очищенні річок. **Мета заходів цього Міжнародного дня** – підвищення поінформованості суспільства про негативний вплив гребель на екосистеми річок і об'єднання зусиль людей усього світу в боротьбі проти них.

14 березня – Міжнародний день математики (*International Day of Mathematics*)

На конференції ЮНЕСКО в листопаді 2019 року за ініціативою Міжнародної математичної спілки було започатковано нове наукове свято – Міжнародний день математики. **Дата святкування вибрана на честь Міжнародного дня числа «Пі»** (це свято запровадив фізик із Сан-Франциско Ларрі Шоу, оскільки на американський манер 14 березня записується як 3.14). А також у цей день народився один із найвидатніших учених світу Альберт Ейнштейн. Уперше День математики відзначили у 2020 році. **Мета – підкреслити важливу роль математики, яка вважається королевою наук, у досягненні цілей ООН у галузі сталого розвитку, а також її значення в житті людини**, зокрема в оптимізації транспортних і комунікаційних мереж, прогнозуванні погоди та в багатьох інших сферах; збільшити інтерес до математики, її застосувань, підтримати розвиток математичної освіти, привернути увагу до роботи математиків.

14 березня – День українського добровольця

(Міжнародна назва: *Ukrainian Volunteer Day*)

Пам'ятна дата встановлена Постановою Верховної Ради України від 17.01.2017 № 1822-VIII і відзначається щорічно 14 березня. **Мета проведення Дня українського добровольця** – вшанування мужності та героїзму захисників незалежності, суверенітету й територіальної цілісності України, сприяння зміцненню патріотичного духу в суспільстві, посиленню суспільної уваги та турботи до учасників добровольчих формувань. Новий виток розвитку добровольчому руху надав Закон України «Про основи національного спротиву», ухвалений 16 липня 2021 року. Після затвердження Кабінетом Міністрів України постановою від 29 грудня 2021 року № 1449 Положення про добровольчі формування територіальних громад в Україні почали створюватися перші добровольчі об'єднання для територіальної оборони. Відповіддю на вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року країни-агресора став масштабний добровольчий рух. Десятки тисяч українців повернулися для захисту Батьківщини з-за кордону. Серед добровольців були відомі спортсмени, діячі культури, люди різних професій. Вони не лише брали участь у бойових діях, але й активно допомагали цивільному населенню, організовували гуманітарну допомогу, лікування поранених і реабілітацію ветеранів.

14 березня – 135 років від дня народження Амвросія Максиміліановича Бучми (1891–1957), українського актора, режисера театру та кіно

Амвросій Бучма – один із засновників українського театрального й кіномистецтва ХХ століття, разом із Гнатом Юрою – фундатор театру імені Івана Франка (нині Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка).

У 1930 – 1936 роках – провідний актор театру «Березіль» у Харкові, опора Олеся Курбаса в театральному новаторстві. Саме в цьому театрі Бучма став великим і геніальним актором української сцени, зіграв свої знамениті ролі, що є класикою національного театру: Лейба в «Гайдамаках» за поемою Тараса Шевченка, Микола Задорожний в «Украденому щасті» Івана Франка, Блазень у п'єсі «Макбет» Вільяма Шекспіра. Найбільш досконалим його образом є Пузир у комедії «Хазяїн» Івана Карпенка-Карого. У 1933 – 1935 роках він **позував скульптору М. Г. Манізеру для фігур повстанця часу Коліївщини та кріпака з жорном на плечах багатофігурного пам'ятника Тарасу Шевченку в Харкові.**

На Одеській кіностудії зіграв першу роль – Тараса Шевченка в однойменному фільмі (1926) режисера П. Чардиніна. Після «Нічного візника» (1929), де Бучма виконав роль Гордія Ярощука, українське німе кіно стало відоме у світі. Він мав багато записів у ньому: Микола («Микола Джеря»), Ярощук («Нічний візник»), німецький солдат («Арсенал»), Лейзер та Йоселе («П'ять наречених»), Еміль («Проданий апетит»), Сашко-музикант («Напередодні») та інші. **Видатний актор за 50 років зіграв 32 ролі в кіно й понад 300 ролей на театральній сцені.**

Також Амвросій Бучма відомий як театральний педагог, викладач Київського інституту імені І. К. Карпенка-Карого (серед його учнів були народні артисти Нонна Копержинська та Костя Степанков), автор статей із проблем театрального мистецтва, збірки «З глибин душі» (1959), член першої Президії новоутвореного після війни Українського Театрального Товариства.

15 березня – Всесвітній день захисту прав споживачів (World Consumer Rights Day)

Генеральна Асамблея ООН установила в 1983 році 15 березня як День захисту прав споживачів, а в 1985 перелік цих прав було розширено: додалися право на задоволення базових потреб, право на відшкодування, право на здорове навколишнє середовище, право на споживчу освіту. Для світової та європейської спільноти захист прав споживачів є важливим показником рівня демократичності держави.

Україна прийняла Закон «Про захист прав споживачів» у 1991 році. Була створена Державна інспекція з питань захисту прав споживачів, яка в 1992 році отримала статус Державного комітету України у справах захисту прав споживачів. **Один із головних принципів захисту прав споживачів ґрунтується на праві на належну якість і безпеку продукції.**

16 березня – День свободи інформації (Freedom of Information Day)

Свобода інформації є фундаментальним принципом демократичного суспільства. **Відзначення події було засноване в 1989 році Комітетом журналістів за свободу преси** – некомерційною організацією, яка виступає за свободу преси та доступ до урядової інформації. Свобода інформації гарантує, що громадяни можуть безперешкодно отримувати інформацію, яка впливає на їхнє життя, здоров'я, безпеку й участь у суспільному житті. Така принципова відкритість є основою для боротьби з корупцією та неправомірними діями влади.

16 березня – 145 років від дня народження Григорія Ісаковича Компанійця (1881 – 1959), українського композитора, диригента, педагога

Григорій Компанієць – відомий член Спілки композиторів України, з 1906 року працював диригентом оперних театрів і симфонічних оркестрів, упродовж 1932 – 1934 років – **викладач Харківського музично-драматичного інституту**, від 1934 року – Київської консерваторії. **Основні його твори:** дитячі опери «Снігова хатка», «Вовк і семеро козенят», «Рукавичка», «Кривенька качечка»; вокально-симфонічні – «Атлант» («У бій, джигіт!», слова А. Бикадорова); для духового оркестру – 2 марші; для струнного квартету – Квартет, «Український танець»; для фортепіано – Соната, Скерцо, 2 сюїти, Варіації на українську народну пісню; хори, дитячі пісні, обробки народних пісень; музика до радіовистав.

20 березня – Міжнародний день щастя (International Day of Happiness)

Міжнародний день щастя проголошено Організацією Об'єднаних Націй 28 червня 2012 року (резолюція № 66/281). Відзначається щорічно 20 березня, у день весняного рівнодення, отже, цей день символізує рівне право на щастя кожного мешканця Землі. **Мета проведення** – показати, що щастя є однією з основних цілей людства; нагадати урядовим організаціям, що під час визначення показників добробуту нації важливо враховувати рівень щастя, оскільки лише економічні показники не відображають реальності. Учені запевняють, що задоволеність життям, відчуття щастя підвищує імунітет і покращує здоров'я в цілому. Отримати в цей день вітання від друзів і рідних, послати їм своє вітання – це також щастя.

Саме тому в цей день має прозвучати Міжнародне засудження воєнних дій країн-агресорів, які порушують найважливіше право людини.

20 березня – Міжнародний день французької мови (UN French Language Day)

Свято було засновано Організацією Об'єднаних націй у 2010 році й відзначається щорічно. **Мета – сприяння рівноправному використанню всіх шести офіційних мов ООН.** Крім Франції, мова широко поширена в Бельгії, Швейцарії, Канаді та багатьох інших країнах. На сьогодні французька мова – один із найпопулярніших у світі об'єктів вивчення серед іноземних мов. Вона є офіційною та робочою мовою ООН із 1946 року. Число людей, здатних спілкуватися французькою, досягає майже 200 мільйонів.

20 березня – Всесвітній день театру для дітей та юнацтва

(World Day of Theatre for Children and Young People)

Цей особливий день відзначається щорічно 20 березня. Започаткований він Міжнародною асоціацією театрів для дітей та юнацтва (*The International Association of Theatre for Children and Young People, ASSITEJ*), місія якої полягає в захисті прав дітей і молоді на мистецтво, культуру, свободу самовираження. **Мета проведення цього значного свята** – ознайомити дітей та молодь із перетворювальною силою театру.

У 20-х роках ХХ століття в Харкові відкрився перший державний театр для дітей в Україні та другий у світі «Театр Казки». 28 жовтня 2025 року на Харківщині пройшов Ювілейний вечір Харківського театру для дітей та юнацтва, присвячений 105-річчю з дня його заснування та 65-річчю відродження театру юного глядача в Харкові. Сьогодні, попри всі випробування, Харківський театр для дітей та юнацтва продовжує дарувати радість, виховувати найкращі цінності, підтримувати дух наших дітей та молоді.

21 березня – Всесвітній день поезії (*World Poetry Day*)

З метою пропагування мистецтва поезії серед населення та збагачення культурного й лінгвістичного різноманіття 30 сесія ЮНЕСКО 1999 року встановила Всесвітній день поезії, який відзначається щорічно 21 березня. За її визначенням, він має сприяти створенню в засобах масової інформації позитивного іміджу поезії як справжнього сучасного мистецтва, відкритого людям.

Поширену інформацію до Всесвітнього дня поезії буде представлено на сайті КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» в розділі «Бібліотека».

21 березня – Міжнародний день боротьби за ліквідацію расової дискримінації (*International Day for the Elimination of Racial Discrimination*)

Цей день започатковано рішенням ХХІ сесії Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй 26 жовтня 1966 року як вшанування пам'яті 69 мирних демонстрантів, яких розстріляла поліція під час демонстрації 21 березня 1960 року в Південно-Африканській Республіці. Проголошуючи цей день, Генеральна Асамблея ООН закликала міжнародне співтовариство подвоїти зусилля з ліквідації всіх форм расової дискримінації, яка є злочином проти людської гідності.

Мета проведення – наголосити на рівних правах людини, незалежно від раси чи етнічного походження; закликати суспільство до толерантності та поваги один до одного. Щорічно в цей день представництво ООН в Україні проводить різноманітні акції, брифінги міжнародних і українських організацій, конкурси малюнків для дітей, щоб підкреслити ще раз важливість і необхідність виховання дітей з повагою до всіх культур.

24 березня – Міжнародний день права на встановлення істини щодо грубих порушень прав людини та гідності жертв

Цей день відзначається щорічно. Установлений рішенням Генасамблеї Організації Об'єднаних Націй 21 грудня 2010 року на знак пам'яті про архієпископа Оскара Арнулфо Ромеро-і-Гальдамеса, убитого 24 березня 1980 року за його активний захист найбільш вразливих верств населення та боротьбу проти

насильства. **Мета:** вшанування пам'яті жертв грубих і систематичних порушень прав людини; утвердження права на правду та справедливість; залучення людства до взаємоповаги, толерантності, добра, припинення насильства.

В умовах повномасштабної російської агресії в Україні цей день має особливе значення для документування воєнних злочинів, пошуку зниклих безвісти, забезпечення невідворотності покарання для винних.

25 березня – Міжнародний день пам'яті жертв рабства та трансатлантичної работоргівлі (*International Day of Remembrance of the Victims of Slavery and the Transatlantic Slave Trade*)

Започаткувала цей день пам'яті Генеральна Асамблея ООН 17 грудня 2007 року на честь святкування 200-річчя скасування трансатлантичної работоргівлі, від якої за 400 довгих років постраждало близько 30 мільйонів осіб. **Відзначається подія 25 березня щороку. Метою визначено:** вшанування пам'яті постраждалих від рабства, привернення уваги суспільства до наслідків дискримінації та порушення прав людини, підвищення поінформованості молодого покоління щодо наслідків работоргівлі, оскільки мільйони людей щороку стають жертвами работоргівлі, зтягнутими в цю пастку шляхом обману чи насильницькими методами. За даними ООН, щороку мільйони людей, переважно жінки та діти, стають жертвами обману й насильства, перетворюються на «живий товар» і зазнають експлуатації.

27 березня – Міжнародний день театру (*World Theatre Day*)

Щорічно 27 березня відбувається святкування Міжнародного дня театру, що також є професійним святом театральних працівників. Установлено його в 1961 році у Відні на IX конгресі Міжнародного інституту театру при ЮНЕСКО. Діяльність цієї організації, згідно з її статутом, спрямована на укріплення миру та дружби між народами, на розширення творчого співробітництва всіх діячів світу.

Це не лише професійне свято митців сцени, а й свято мільйонів глядачів, яке традиційно проходить під девізом **«Театри як засіб взаєморозуміння та зміцнення миру між народами».**

27 березня – 100 років від дня народження Надії Юхимівни Приходько (1926 – 1980), української поетеси, дитячої письменниці

Надія Приходько закінчила Київське училище прикладних мистецтв і Київський університет імені Тараса Шевченка. Перший вірш опублікувала 1954 року в газеті «Молодь України». Із 1957 року друкувалась у різних газетах і в журналах «Вітчизна», «Дніпро», «Ранок». **Член Спілки письменників України, авторка збірок поезій для дітей та дорослих:** «Дівоча пісня», «Ранок у горах», «Зоряна балада», «Пролісок», «Чебреці», «Будинок у лісі», «Берізонька», «Зайчикові жнива», «Лісовий гомін, або Синичка-щебетушка».

29 березня – 145 років від дня народження Марійки Підгірянки

(справжнє – Марія Омелянівна Ленерт-Домбровська, 1881–1963), української дитячої поетеси, новаторки освіти

Більшість творів Марійка Підгірянки написала для дітей і про дітей. Вона присвятила все життя дітям – своїм чотирьом і тисячам своїх школяриків. **40 років працювала вчителем у школах Галичини, Прикарпаття та Закарпаття, запровадила багато нового у шкільному викладанні.** Основні мотиви віршів поетеси до 1939 року – мрії про краще майбутнє народу, оспівування краси рідного краю, Карпат. Авторка використовує фольклорні мотиви, її вірші ніжні, легкі, добрі та повчальні, часто нагадують українські народні пісні («Співанки», «Вечір», «Що роблю я, що я дію»). Особливою є поема «Мати-страдниця» (1919). Події твору – одна зі сторінок життя західноукраїнських вигнанців під час Першої світової війни, коли в концентраційних таборах від голоду та епідемії померли тисячі галичан. Композиційним обрамленням поеми є «Вступ» і своєрідний епілог. Сповідь страдниці – це 12 пісень, поданих у вигляді голосінь.

За життя Марійки Підгірянки в радянські часи її книги не видавалися, лише окремі вірші з'являлися в місцевих журналах. Аж у перші роки незалежності України вийшли твори письменниці: «Розповім вам казку, байку», «Гарний Мурко мій маленький», «Безкінечні казочки», «Зіллюся з серцем народу», «Краю мій, рідний», «Учись, маленький», «Три віночки», «Мелодії дитинства». Вони неодноразово передруковувалися великими накладками. **Також разом із чоловіком вона видала «Буквар для українських шкіл», а її вірш «Складаємо присягу» невдовзі став учительським гімном».**

Використані джерела:

1. Міжнародні дні ООН. URL:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96_%D0%B4%D0%BD%D1%96_%D0%9E%D0%9E%D0%9D#:~:text=%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96%20%D0%B4%D0%BD%D1%96%20%D0%9E%D0%9D%20%E2%80%94%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%20%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%96,%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%8C%20%D0%B2%D0%B8%D0%B1%D0%B8%D1%80%D0%B0%D1%94%D1%82%D1%8C%D1%81%D1%8F%20%D1%81%D0%B2%D0%BE%D1%8F%20%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0%20%D0%B4%D0%BD%D1%8F%D0%B4%D0%BD%D1%8F

2. Пам'ятні дати і ювілеї на 2026 рік / Український інститут національної пам'яті. – URL: <https://uinp.gov.ua/dokumenty/normatyvna-baza-shchodo-pamyatnyh-dat-ta-yuvileyiv/pamyatni-daty-i-yuvileyi-na-2026-rik>.

3. Пам'ятні літературні дати 2026 року : інформ.-довідк. матеріал на допомогу організації роботи з дітьми та підлітками / Національна бібліотека України для дітей; укладач Л. М. Ільченко. – Київ : НБУ для дітей, 2025. – 36 с. – URL: <https://chl.kiev.ua/mbm/Book/View/953#page/1/mode/2up>

Матеріали підготовлені:

Жербкіною З., завідувачем бібліотеки,
Павловою Г., бібліотекарем,
Писаренко Т., методистом КВНЗ
«Харківська академія неперервної освіти»